

Kulturnämnden, Region Kronoberg
kultur@kronoberg.se

Remissyttrande – Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid, (SOU 2024:42)

Sammanfattning

Region Kronoberg har av Utbildningsdepartementet, Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

Som huvudman för en folkhögskola, bidragsgivare till studieförbund samt RF-SISU förbund, avger Region Kronoberg ett yttrande av utredningen ”Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid, (SOU 2024:42).

Region Kronoberg ställer sig positiv till utredningen som helhet och vill belysa vikten av en välfungerande folkbildning i ett demokratiskt samhälle. Region Kronoberg stödjer bevarandet av självförvaltningsmodellens för fortsatt armlängds avstånd mellan stat och folkbildning. Yttrandet belyser även delar av förslagen som bör modifieras eller hanteras med försiktighet kopplat till folkbildningens egenvärde. Detta rör främst farhågor kring en ökad administrativ börda, vilket på sikt kan påverka andelen faktisk folkbildningsverksamhet som är möjlig att genomföra. Region Kronoberg anser även att begreppet demokrati bör inkluderas i folkbildningens mål för att säkerställa dess fortsatta roll i de folkbildande aktörernas samhällsviktiga uppdrag och historiska arv.

Region Kronobergs remissyttrande är framtaget i dialog med Grimslövs folkhögskola, Länsbildningskonsulenten för Kronoberg, Kalmar, Blekinge samt RF-SISU Småland.

Synpunkter

Utredningen presenterar sex förslag som Region Kronoberg kommenterar nedan.

Ändrad målstruktur, nytt mål, nya delmål och nya indikatorer

Region Kronoberg är positiv till det nya övergripande målet som pekar ut en tydlig riktning för statsbidragsfinansierad folkbildning, samt de nya delmålen som gör ”hur:et” tydligare för de folkbildande aktörerna. I det nya förslaget är det tidigare så kallade demokrativillkoret borttaget och istället vävs demokratiperspektivet in i folkbildningens syfte i stort. Trots en tonvikt på demokrati i utredningens övergripande texter anser Region Kronoberg att begreppet demokrati är viktigt att framhålla även i det övergripande målet eller något av delmålen. Detta för att verkligen säkerställa att demokrati fortsätter vara en del av de folkbildande aktörernas samhällsviktiga uppdrag och historiska arv.

Region Kronoberg önskar en ökad tydlighet kring vem som följer upp respektive indikator, samt hur och när det ska göras. Folkhögskolorna har exempelvis en redan befintlig ”folkhögskoleenkät” där flera av frågorna berörs som eventuellt kan modifieras vid behov för att följa upp de nya indikatorerna.

Den nuvarande modellen för styrning av statsbidraget till folkbildningen ska modifieras

Region Kronoberg instämmer i utredningens förslag att behålla den nuvarande självförvaltningsmodellen. Detta för att fortsatt ha armlängds avstånd mellan stat och folkbildning. För att bedriva en folkbildning som bidrar till viktiga värden i samhället måste det finnas en tillit från staten, lika väl som från region och kommun. Region Kronoberg vill även belysa vikten av en sammanhållen folkbildning, där det är viktigt att inte folkhögskolorna drar åt ett håll och studieförbunden åt ett annat.

Ny modell för regelbunden uppföljning och utvärdering

Region Kronoberg är positiv till en ny struktur för oberoende, extern utredning och instämmer i att Myndigheten för kulturanalys (MYKA) är en lämplig myndighet för det övergripande uppdraget, då de redan besitter strukturer för analys av material inom kultursektorn.

Region Kronoberg anser det även vara lämpligt att utvärderingen kompletteras av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), samt Centrum för Idrottsforskning (CIF). Men Region Kronoberg vill dock understryka vikten av att Folkhögskolans egenvärde inte får stå tillbaka. Folkhögskolorna ska bidra till ökad bildning och demokratiska medborgare, där antalet personer som kommer ut i arbetslivet är en viktig effekt men inte det enskilt största värdet.

Förstärkt kontroll och ökad transparens av statsbidraget

Region Kronoberg är överlag positiva till en ökad insyn i folkbildningsverksamheten för att lyfta fram de samhällsviktiga effekterna, som bidrar till ett ökat förtroende. Detta är speciellt viktigt efter en tid med stor mediabevakning kring händelser inom folkbildningen. Hos Region Kronoberg och samverkande folkbildningsaktörer finns dock frågetecken gällande hur samtliga bidragsmottagare ska redovisa sina samverkanspartners och deras bidragande till det övergripande målet.

Utredningen lyfter att det inte är i ledet mellan Folkbildningsrådet och bidragsmottagare som risken för oegentligheter är störst, utan snarare mellan

bidragsmottagare och lokala samarbetsparter. Av det skälet är Region Kronoberg enig i att om förstärkt kontroll ska ske, är det lämpligtvis i detta led. Däremot gör denna typen av kontroll armlängds avstånd mindre och det måste då finnas en tydlig balans mellan nyttan som ökad kontroll bidrar till och den potentiella skada som sker, där möjligheten och intresset att bedriva folkbildningsverksamhet riskerar att minska.

Region Kronoberg anser att det tydligare bör framgå vilka samverkansparter som ska redovisas och hur man som bidragsmottagare ska göra den gränsdragningen. Samt att tydligare se över administrationen på respektive nivå, hur rapporteringen ska ske och av vem. Resursfrågan är redan idag aktuell hos berörda aktörer och det minskade ekonomiska anslaget till studieförbunden gör det svårt att skapa den folkbildningsverksamhet som utredningen syftar till. Det är ett faktum att införandet av ökade kontroller och administration kommer att ge ökade kostnader och Region Kronoberg ställer sig frågande inför vem som ska stå för det.

Riksrevisionen ska genomföra årlig revision på Folkbildningsrådet och SISU idrottsbildarna

Region Kronoberg har inget att kommentera.

Återtag och återbetalning av statsbidrag

Region Kronoberg instämmer i att det är rimligt att avvakta utvärdering av de nya modellerna för fördelning av bidragsmedel, innan beslut kring återtag och återbetalning av statsbidrag tas. Däremot är den övergripande åsikten att oförbrukade medel ska gå till omfördelning inom folkbildningen i den mån det är möjligt.

Barnrättsperspektiv

Prövning av barnets bästa ej aktuellt då beslutet inte påtagligt och direkt rör barn eller barn som närstående.